ਸਮਰਪਣ ਵਰਿਸਠ ਜਨ ਪਰਿਸਰ & ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਗਰਵਾਲ & ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3520)

ਮਈ 06, 2022

[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਈਜ਼ਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1882: ਐਸ. 52 – ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸ – ਰੱਦ ਕਰਨਾ – ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਵਾਸੀ – ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ – ਫੈਸਲਾ: ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ – ਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਹਨ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਜਵਾਬੀ-ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਾਥੀ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ – ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਵਜੋਂ, ਵਾਸੀ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਸਪਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ-ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼: ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਾਸੀ – ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ – ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿਣ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹਾਲਾਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – ਰਾਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: 1. ਕਾਨੂੰਨ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ; ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਇਜਾਜ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ਾ, ਜੋ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਕਾਰੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਚਿੰਤਾ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12]

1.2 ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 - ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀਆਂ ਕੋਲ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਚੂੰਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ। [ਪੈਰਾ 23]

1.3 ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਤੱਥ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਪੇ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਪੇ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੇ ਗਏ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਜਾਂ ਆਯੋਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਾਪਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਘਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕਮਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

1.4 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ, ਮੁਦਾਇਆਂ ਕੋਲ ਆਵੰਟਿਤ ਆਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ, ਮੁਦਾਇਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਹਿ-ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਪੇਟੈਂਟ ਅਵੈਧਤਾ ਤੋਂ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਲਈ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਸਰਾ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ।

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 368; ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਨਰੈਣਦਾਸ ਬਨਾਮ ਲਕਸਮੀਦਾਸ ਰਘੁਨਾਥ ਗਾਦਿਤ [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 276; ਮੈਗਨਾਲਾਲ ਰਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 1971 ਮਹਾ.ਲਾ.ਜੇ. 57; ਕੋਨਰਾਡ ਦਿਆਸ ਆਫ ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਜੋਸਫ ਦਿਆਸ ਆਫ ਬੰਬਈ 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 528; ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਐਚ.ਐਮ.ਡੀ.ਏ.) & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ. ਹੋਟਲ ਮਾਲਿਗਾਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ 2017 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਹਾਈਡ 1; ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰੈਪ. ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਜ਼ਰਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਚੈਨਈ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਰੈਪ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਚੈਨਈ 1998 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਮੈਡ 848; ਰੋਮ ਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਐਮ. ਵਰਦੱਪਾ ਨਾਇਡੂ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. & ਅਨਰ. (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 769 : [2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 850; ਮਾਰੀਆ ਮਾਰਗਰੀਡਾ ਸੇਕੁਇਰਾ ਫਰਨਾਂਡਿਸ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਇਰਾਸਮੋ ਜੈਕ ਡੀ ਸੇਕੁਇਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 : [2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 841; ਬਹਿਰਾਮ ਤੇਜਾਨੀ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਜ਼ੀਮ ਜਗਾਨੀ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 759 : [2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 132.

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1960] ਐਸਸੀਆਰ 368 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(1971) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 276 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2003] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 850 ਨੇ ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[2012] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 841 ਪੈਰਾ 20 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 132 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3520 2022 ਦੇ.

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 01.10.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ, ਲਖਨਊ, ਫੁਟਕਲ ਵਿੱਚ। ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਨੰਬਰ 20786 2020।

ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਂਤਾ ਪਟਨਾਇਕ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰੋਹਿਤ ਵਰਮਾ, ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜੀਵ ਨਾਇਕ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਮੁਕੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਪੰਕਜ ਕੇ.ਸਿੰਘ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸਿੰਘ, ਆਦਰਸ਼ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਅਮਿਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੰਜਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮਿਤੀ 01.10.2021 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਸੀ ਹੁਕਮ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਲਖਨਊ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਆਦਿਲ ਨਗਰ, ਰਿੰਗ ਰੋਡ, ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਸਮਰਪਨ ਨਾਮ ਦਾ ਉਮਰ ਘਰ। ਵਿੱਚ 05.12.2004 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 15 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ 01.09.2005, ਪਰ 15 ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਵੀਨੀਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਲ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਪਟੇਦਾਰ ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗ ਫੰਡ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਭੋਜਨ, ਬਿਸਤਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਇਲਾਜ ਪਰ ਮਹਿੰਗਾ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਖਰਚਾ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੈਦੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ. ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"21. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਸਨੀਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਗਾਊ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।"

3. ਇਹ 23.04.2016 ਨੂੰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਕ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਭਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ, ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਦੋ ਧੀਆਂ ਲਖਨਊ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਕ ਧੀ ਫੈਜ਼ਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਵਲੀਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ।

4. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ

ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

5. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ 26.10.2019 ਨੂੰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਦਯਾਲੂ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀਮਿਸਿਸ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6. ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਵਿਵਹਾਰਕ ਬਦਲਾਅ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 22.11.2019 ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਰੋਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਸਾਥ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 17.12.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੌਰਾਨ ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਖਨਊ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 20.10.2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7. ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਣਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ, ਗਬਨ, ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, ਜਬਰ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਗੜਬੜੀਆਂ, ਗਲਤ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਅਮਾਨਵੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਟੀ ਵਜਾਈ। ਖਾਣੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ, ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. ਸ੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਏਸੀਪੀ ਗਾਜੀਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 24 ਹੋਰ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 75,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਧੀਆਂ ਸ਼ਿਖਾ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਰੁਚਿਕਾ ਅਗਰਵਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੰਰੱਖਣਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਮੈਡੀਕਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ 08.11.2020 ਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਫਤ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

10. ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜੀਵਨ ਭਰ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

12. ਕਾਨੂੰਨ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾਨਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ, ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ; ਦੂਜਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਇਜਾਜ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ਾ, ਜੋ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ '**ਐਸੋਸੀਏਟਡ ਹੋਟਲਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਨ. ਕਪੂਰ**' ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਈਜ਼ਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1882 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ।

13. **ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਨਾਰਾਇਣਦਾਸ ਬਨਾਮ ਲਕਸਮੀਦਾਸ ਰਘੁਨਾਥ ਗਾਦਿਤ** ਵਿੱਚ, ਐਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਗ੍ਰਾਂਟਰ ਦੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"8. ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਗ੍ਰਾਂਟਰ ਦੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟਰ ਦੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

14. **ਮਾਗਨਲਾਲ ਰਾਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ** ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੀਜ਼ੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਚੌਪਾਟੀ ਫੋਰਸ਼ੋਰ ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ, ਬੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

".1..ਇਸ ਲਈ, ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ

ਰੰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।"

15. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਨਿਆਇ ਹੋਣੀ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਅਸਥਾਈ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ।

16. ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੋਨਰਾਡ ਦਿਆਸ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦੇ ਜੋਸਫ ਦਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਪੁੱਤਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਈਜ਼ਮੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਘੱਟ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ। ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

17. ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਐਚ ਐਮ ਡੀ ਏ) & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ. ਵੁਲਫ. ਮਾਲਟੀ ਪਾਈਟ ਪ੍ਰਾਈ. ਲਿਮਿਟੇਡ.,

ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2500 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘਟਨਾ, ਸਾਧਾਰਣ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸਦਾਤਾ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

“26. ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ, ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਵਧੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਲਾਇਸੈਂਸਿਤ ਪਰਿਸਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਵਧੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਕਾਰੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਇਕੋ ਰਾਹਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ/ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਵਧੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਲਾਇਸੈਂਸਿਤ ਪਰਿਸਰ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ

ਸੁਚੱਜਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਤੋਂ ਬੇਅਸਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 29.09.2016 ਨੂੰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਓ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 2229 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਵਰਤਿਆ।"

18. ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਭਾਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਮਰਚੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਦ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਚੈਨਈ, ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਚੈਨਈ

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਅਲਾਟੀ ਸਨ

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਫਰੂਟ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ। ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਹੇਠਾਂ:

"24. ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕੇਸ ਲਾਅ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਡੀਨਲ ਟੱਚ ਸਟੋਨ ਉੱਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਦਾਤਾ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਦਾਤਾ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਨੁਦਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਦਾਨ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਹੈ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਸਟਾਲ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਿ ਉਹ ਹੈ ਪਟੇਦਾਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

26. ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੇ ਕੋਲ ਨਿਆਇਕ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਇਸੈਂਸਦਾਤਾ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਦਾਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਪਬਲਿਕ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਸਟਾਲਾਂ/ਦੁਕਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟਾਲਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਈਜ਼ਮੈਂਟ ਐਕਟ 1882 ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ

ਸਮਾਨ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਟਾ ਸਕੇ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਮਾ ਗੌੜਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ & ਅਨਜ. ਬਨਾਮ ਵੀ. ਮਾਰਦੱਪਾ ਨਾਇਡੂ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ & ਅਨਜ. ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਬਲ ਵੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸੰਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"9. ..."ਸੈਟਲਡ ਪੋਜ਼ੈਸ਼ਨ" ਨੂੰ (i) ਅਸਰਦਾਰ, (ii) ਬੇਅਦਬੀ ਰਹਿਤ, ਅਤੇ (iii) ਮਾਲਕ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਛੁਪਾਉ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸੈਟਲਡ ਪੋਜ਼ੈਸ਼ਨ" ਦਾ ਫਰੇਜ਼ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਦੂ ਜਾਂ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

20. ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਰੀਆ ਮਾਰਗਰੀਡਾ ਸੇਕੁਇਰਾ ਫਰਨਾਂਡਿਸ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਐਰਾਸਮੋ ਜੈਕ ਡੀ ਸੇਕੁਇਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਪਲੇਂਟਿਫ਼ — ਭਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮਾਲਕ ਪਲੇਂਟਿਫ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਚੁੱਕਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਰਿਲੀਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"83. ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਸਿਵਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ, ਸਾਵਧਾਨੀ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਸਵਾਰ ਸੁਪਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

xx xx xx

97. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਭਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਮਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(2) ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ, ਚੌਕੀਦਾਰ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਲੰਬਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਉੱਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਨੌਕਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੋਸਤ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਮਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੈਧ, ਬਰਕਰਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ।

(5) ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਵਲ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਵੇ।"

21. ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

22. **ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਬਹਿਰਾਮ ਤੇਜਾਨੀ & ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਅਜ਼ੀਮ ਜਗਾਨੀ** ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰੈਮਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੰਬਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਿਟੀ ਸਿਵਿਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 29-4-2013 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਸਿਟੀ ਸਿਵਿਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 344 ਆਫ 2013 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 408 ਆਫ 2013 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

23. ਹੁਣ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 – ਮੁਦਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ

ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ। ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਣਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਰੂਪ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸੀਆਂ ਕੋਲ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਚੂੰਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਜਾਜ਼ਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਕਿ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕਣ ਲਈ।

24. ਇਹ ਇੱਕ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਤੱਥ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਪੇ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗਿਆ ਗਿਆ ਦੁੱਖ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਜਾਂ ਆਯੋਜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਵੱਡੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਦੇਣ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਾਪਾ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਭੰਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕਮਰਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈਆਂ ਕੋਲ ਆਵੰਟਿਤ ਆਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਆਵਾਸ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਲਾਇਸੰਸਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੁਦਈ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੂਜੇ

ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਹਿ- ਮੌਜੂਦਗੀ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

26. ਬੁਢਾਪਾ ਘਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾ

27. ਪਰ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਣ।

28. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੈਰਾ-ਲੀਗਲ ਵਲੰਟੀਅਰ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

29. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਦੀ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਅਸਥਾਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ: ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate